



विद्यासागर विश्वविद्यालय

VIDYASAGAR UNIVERSITY

B.A. Honours Examination 2021

(CBCS)

4th Semester

SANSKRIT

PAPER—C8T

Indian Epigraphy, Paleography and Chronology

Full Marks : 60

Time : 3 Hours

The figures in the right-hand margin indicate full marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

All questions are of equal value.

अधोलिखितेषु प्रश्नचतुष्टयं समाधेयम् ।

4×15

1. 'Epigraphy' इति पदस्य व्युत्पत्तिः प्रदर्शयताम् । विषयानुसारेण भारतीयाभिलेखानां ये विभागाः कल्पन्ते ऐतिहासिकैः ते सोदाहरणं समासतो लेखनीयाः।

5+10

2. प्राचीनभारतीयोपमहादेशस्य इतिहास-संस्कृतयोः विनिर्माणे अभिलेखसाहित्यस्य गुरुत्वम् आलोचनीयम्।
15
3. भारतीयलेखनकलायाः प्राचीनताविषये कश्चिद् निबन्धो रचनीयः। 15
4. मौर्यनृपतेः अशोकस्य गिर्गारस्थितस्य प्रथममुख्यगिरिलेखस्य भाषा लिपिश्च लिख्येताम्। अस्य लेखस्य विषयः महत्वञ्च प्रतिपादनीये। 2+5+8
5. प्रथमस्त्रदाम्नो जुनागडाभिलेखमाश्रित्य सुदर्शनसेतोः ध्वंसकारणं तथा जीर्णोद्धारप्रक्रिया च आलोच्यन्ताम्।
7+8
6. राज्ञो चन्द्रस्य मेहरौलिलेख आदौ कुत्र अवस्थितः? अधुनातनभारतवर्षे तस्य स्थानस्य स्थितिः निर्दिश्यताम्। अस्य लेखस्य संभाव्यः कालो लेखनीयः। चन्द्रराजस्य परिचयविषये ऐतिहासिकानां मतानि समासत उपस्थापनीयानि। 1+1+1+12
7. ब्राह्मीलिपेः उत्पत्तिविषये नातिदीर्घो प्रबन्धो विरचनीयः। 15
8. (क) टिप्पणी रचनीया (द्वयम् अवलम्ब्य)।
गुप्ताब्दः, विक्रमाब्दः, दीनेशचन्द्रसरकारः।
(ख) अधोलिखितानां संकेतानां देवनागर्या अंकेन परिणमनं कार्यम् (अंकस्य बामागतिरिति सूत्रमवलम्ब्य)।
1×7
- नगनागार्णवभूमौ,
श्रुतिविपक्षभूधरधरा,
शरवेदर्षिभूमाने शाके,
रसशून्यसप्तदशशकाब्दे,
शाके सिन्ध्वग्निबाणेन्दौ,
खयुगमुनिकुशाके,
मुन्यृष्टृत्विन्दुगणितांकितवर्षे।



विद्यासागर विश्वविद्यालय

VIDYASAGAR UNIVERSITY

B.A. Honours Examination 2021

(CBCS)

4th Semester

SANSKRIT

PAPER—C9T

Modern Sanskrit Literature

Full Marks : 60

Time : 3 Hours

The figures in the right-hand margin indicate full marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

All questions are of equal value.

अधोलिखितेषु यथेच्छं प्रश्नचतुष्टयं समाधेयम् ।

4×15

1. सवर्णेः आजन्म उपेक्षितस्य विरुद्धस्य पीडितस्य भीमरावस्य भाषणेषु 'ताः पीडाः प्रतिभासमानाः सन्ति'

इति पठितग्रन्थानुसारं प्रतिपादयत।

2. भीमायनमहाकाव्यस्य एकादशसर्गानुसारेण चवतारसत्याग्रहे आयोजिताधिवेशान्ते महिलानां कृते भीमरावेण प्रदत्तस्य भाषणस्य सारं मातृभाषया लिखत .।
3. स्वातन्त्र्यसम्भवमहाकाव्यस्य द्वितीयसर्गमनुमृत्य देराभक्तवीराणा महत्त्वं प्रतिपाद्य।
4. 'शार्दूलशकट' प्रकरणमवलम्ब्य अमृतस्य चरित्राङ्कनं कुरुत।
5. संस्कृतसाहित्ये भट्टश्रीमथुरनाथशास्त्रिणः अवदानं विशदीकुस्त।
6. संस्कृतगीतिसाहित्ये आचार्यस्य श्रीनिवासरथस्य योगदानं वर्णयत।
7. आधुनिकसंस्कृतसाहित्ये श्रीजीवन्यायतीर्थमहोदयस्य अवदानविषये संक्षेपेण आलोच्यताम्।
8. यथेच्छं द्वयोः टीका कार्या—
 - (अ) रेवाप्रसादद्विवेदी।
 - (आ) चौरचत्वारिशत्।
 - (इ) क्षुत्क्षेमीयम्।
 - (ई) दरिद्रदुर्देवम्।



विद्यासागर विश्वविद्यालय

VIDYASAGAR UNIVERSITY

B.A. Honours Examination 2021

(CBCS)

4th Semester

SANSKRIT

PAPER—C10T

Sanskrit and World Literature

Full Marks : 60

Time : 3 Hours

The figures in the right-hand margin indicate full marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

All questions are of equal value.

अधोलिखितेषु यथेच्छं प्रश्नचतुष्टयं समाधेयम् ।

4×15

1. प्राचीनप्राच्य-पाश्चात्यसमाजे वैदिकसंस्कृतेः भूमिका अवदानञ्च दृष्टान्तसहयोगेन उपस्थाप्येताम्।
2. आधुनिकविश्वभाषायां संस्कृतशब्दस्य उपस्थितिः समासेन परिस्फुटनीया।

3. वर्तमानप्राच्यसाहित्ये ध्रुपदीसंस्कृतसाहित्यस्य स्थानं निरूप्यताम्।
4. प्राश्चात्यधर्मीयदार्शनिकविषये श्रीमद्भगवद्गीतायाः महत्त्वं सप्रसङ्गम् उपस्थापनीयम्।
5. भाषा का ? परिभाषाप्रदर्शनपुरःसरं भाषया सह शिल्पस्य सम्बन्धः प्रतिपाद्यताम्।
6. रामायणस्य रचयिता कः ? तत्र कति काण्डानि सन्ति? तेषां नामानि उल्लिख्यन्ताम्। जीवनमूल्यनिर्माणे चारित्रिकचित्राङ्कने च तस्य प्रभाव आलोच्यताम्।
7. कालिदासस्य रचनारूपेण प्रसिद्धं नाटकं किम्? इतरोपीयमहादेशस्य साहित्ये नाटके च तस्य अवदानं संक्षेपेण पर्यालोच्यताम्।
8. बहिर्भारते संस्कृतशिक्षणकेन्द्रविषये एकः प्रबन्धः समासेन उपस्थाप्यताम्।



विद्यासागर विश्वविद्यालय

VIDYASAGAR UNIVERSITY

B.A. Honours Examination 2021

(CBCS)

4th Semester

SANSKRIT

PAPER—GE4T

Full Marks : 60

Time : 3 Hours

The figures in the right-hand margin indicate full marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

GE4T : Basic Principles Of Indian Medicine System (Ayurveda)

All questions are of equal value.

अधोलिखितेषु यथेच्छं प्रश्नचतुष्टयं समाधेयम् ।

4×15

1. आयुर्वेदशास्त्रस्योद्भवः क्रमविकाशश्च आलोच्येताम्।

2. 'आयुरस्मिन् विद्यते, अनेन वा ऽऽयुर्विन्दन्ति इत्यायुर्वेदः' – अत्र आयुरिति शब्दस्य व्युत्पत्तिदृष्ट्या कोऽर्थः ? तस्य कति भेदाः सन्ति? तेषां स्वस्मिन् सम्यक् स्पष्टीक्रियताम्।
3. आयुर्वेदे 'त्रिदोष' – इत्यस्मिन् विषये सम्यक् आलोच्यताम्।
4. आयुर्वेदस्य कति अङ्गानि सन्ति? कानि च तानि? तेषु अङ्गद्वयस्य स्वरूपं लिख्यताम्।
5. मानवदेहे पञ्चभूतस्योपयोगिता प्रतिपादनीया।
6. मानसिकरोगजनने कारणानि आयुर्वेदोक्तदिशा प्रकाशयन्ताम्।
7. रोगनाशने भैषज्यानां भूमिका आलोच्यताम्।
8. टीका लेख्या :
घृतकुमारी, तुलसी।

बङ्गानुवाद

दक्षिण प्रान्ते संख्यागुलि प्रश्नानि निर्देशक।

परीक्षार्थीदेर यथासम्भव निजेर भाषाय उत्तर देओया प्रयोजन।

येकोनो चारटि प्रश्नेर उत्तर दाओ।

8 × 15

- 5। आयुर्वेद शास्त्रे उद्भव ओ क्रमविकाश आलोचना कर।

- ২। 'আয়ুরস্মিন্ বিদ্যতে, অনেক বায়ুর্বিদ্যন্তি ইত্যায়ুর্বেদঃ' —এখানে ব্যুৎপত্তি অনুসারে আয়ুশব্দের অর্থ কী? তার ভেদ কটি? তাদের স্বরূপ আলোচনা কর।
- ৩। 'আয়ুর্বেদে ত্রিদোষ' —এই বিষয়ে সম্যক্ আলোচনা কর।
- ৪। আয়ুর্বেদের কটি অঙ্গ? তারা কারা? তাদের মধ্যে দুটির স্বরূপ লেখ।
- ৫। মানবদেহে পঞ্চভূতের উপযোগিতা প্রতিপাদন কর।
- ৬। মানসিক রোগ তৈরীর কারণগুলি প্রকাশ কর আয়ুর্বেদ অনুসারে।
- ৭। রোগ বিনাশে ভেষজদের ভূমিকা আলোচনা কর।
- ৮। টীকা লেখঃ ঘটকুমারী, তুলসী।

GE4T : Computer Applications for Sanskrit

অধোলিখিতেষু যথেষ্টং প্রশ্নচতুষ্টয়ং সমাধেয়ম্ ।

4×15

1. संस्कृतभाषायां संवादसाधनानां (Interactive Tools) का आवश्यकता अस्ति? केषाञ्चन

संस्कृतसंवादसाधनानामुदाहरणानि तेषां व्यावहारिकप्रयोगाश्च लेखनीयाः।

(Why interactive tools are necessary for Sanskrit? Give examples of interactive Sanskrit learning tools and their usages.)

2. E-Learning-इत्यनेन किं बुध्यते? संस्कृतभाषाप्रशिक्षणे E-Learning-कथं सहायकं भवति इति स्वभाषया उपस्थाप्यताम्।

(Define E-learning. How can E-learning help Sanskrit teaching effectively?)

3. अन्तर्जालमूलकसाधनानाम् किमर्थम् उन्नतिः संसाध्यते? संस्कृतभाषाशिक्षणे एतेषाम् उपयोगिता का अस्ति?

(Why Web-based Tools are developed? How can it help in Sanskrit studies?)

4. HTML-किमस्ति? HTML-इत्यत्र कार्याणि उपयोगिताश्च विस्तरेण उपस्थापयत।

(What is HTML? Describe its functions and benefits.)

5. Unicode- इत्यस्य का परिभाषा? मूलकविविधटङ्कनोपयोगिसाधनानि स्वभाषया आलोचनीयानि।

(What is Unicode? Describe the different typing tools and software using Unicode.)

6. Character encoding- इत्यनेन किं बुध्यते? Unicode-उपयुज्य देवनागरीलिप्या कथं टङ्कनं कर्तुं शक्यते? संगणके उपयुक्तानि कासाञ्चित् देवनागरीलिपीनां नामानि लिखत.

(What is Character Encoding? How can we type Devanagari in Unicode? Name few Devanagari scripts.)

7. Text Processing- इत्यस्य कः अर्थः? संगणके तथ्यरक्षणसहायकानि विविधानि साधनानि विविधाश्च पद्धतयः वर्णनीयाः।

(What is Text Processing? Describe the process of Text preservation using

different tools and techniques.)

8. Optical Character Recognition – इति किमस्ति? संस्कृते तथा अन्येषु भारतीयाञ्चलिकभाषासु एतस्य उपयोगः कः अस्ति? OCR- इत्यस्य विविधसाधनानां विविधपद्धतीनाञ्च विषये संक्षेपेण आलोचना विधेया।

घृतकुमारी, तुलसी।

(What is Optical Character Recognition ? What are the applications of it for Sanskrit and Indian languages ? Survey the tools and techniques of OCR.)

GE4T : National and Indian Literature

अधोलिखितेषु यथेच्छं प्रश्नचतुष्टयं समाधेयम् ।

4×15

1. भारतवर्षस्य जातीयतावादः इति विषयमवलम्ब्य संक्षेपेण आलोचयतु। राष्ट्रगानं (National Anthem) किम्? राष्ट्रगीतं (National Song) च किम्? द्वयोर्मध्ये पार्थक्यं प्रदर्शयतु।
2. संस्कृतसाहित्यानुसारेण राष्ट्रस्य संज्ञा-प्रकृति उद्भव-विकाशश्च आलोचनीयाः।
3. राष्ट्रपरिचालनकर्मणि 'सप्ताङ्गतत्त्वम्' आलोचनीयम्।
4. प्राचीनसंस्कृतसाहित्ये वर्णितं भारतवर्षस्य नामकरणं भौगोलिकावस्थानञ्च विषयद्वयमालोचनीयम्।
5. भारतवर्षस्य धर्मीयसामाजिकजातीयतावादोद्भवे स्वामीविवेकानन्दस्य अवदानमालोचनीयम्।

6. भारतवर्षस्य स्वाधीनतान्दोलनविषये स्वदेशीय सत्याग्रह अहिसान्दोलनत्रयाणां भूमिका वर्णनीया।
7. आधुनिकसंस्कृतसाहित्ये वर्णितः भारतवर्षस्य जातीयताबोधः पर्यालोचनीयः।
8. आधुनिकहिन्दीकाव्ये उर्दुकाव्ये च वर्णितः स्वादेशिकताबोधः पर्यालोचनीयः।

बङ्गानुवाद

दक्षिण प्रान्तसु संख्यागुलि प्रश्नमान निर्देशक।

परीक्षार्थीदेर यथासम्भव निजेर भाषाय उत्रर देओया प्रयोजन।

येकोनो चारटि प्रश्नेर उत्रर दाओ।

8 × 15

- १। भारतवर्षेर जातीयतावाद विषयटि संक्षेपे आलोचना कर। राष्ट्रगान (National Anthem) ओ राष्ट्रगीत (National Song) की? उभयेर पार्थक्य देखाओ।
- २। संस्कृत साहित्य अनुसारे राष्ट्रेर संज्ञा, प्रकृति, उद्भव ओ विकाश आलोचना कर।
- ३। राष्ट्रपरिचालनकर्मे 'सप्तासतत्व' आलोचना कर।
- ४। प्राचीन संस्कृतसाहित्ये वर्णित भारतवर्षेर नामकरण ओ भौगलिक अवस्थान आलोचना कर।
- ५। भारतवर्षेर धर्मीय ओ सामाजिक जातीयतावाद उंपन्तिते स्वामी विवेकानन्देर अवदान आलोचना कर।
- ६। भारतवर्षेर स्वाधीनता आन्दोलने स्वदेशीय, सत्याग्रह, अहिंसा आन्दोलने भूमिका वर्णना कर।
- ७। आधुनिक संस्कृतसाहित्ये वर्णित भारतवर्षेर जातीयताबोध पर्यालोचना कर।
- ८। आधुनिक हिन्दीकाव्ये ओ उर्दुकाव्ये वर्णित स्वादेशिकताबोध पर्यालोचना कर।



विद्यासागर विश्वविद्यालय

VIDYASAGAR UNIVERSITY

B.A. Honours Examination 2021

(CBCS)

4th Semester

SANSKRIT

PAPER—SEC2T

Full Marks : 40

Time : 2 Hours

The figures in the right-hand margin indicate full marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

SEC2T : Machine Translation: Tools And Techniques

All questions are of equal value.

द्वयोः प्रश्नयोस्तरं देयम् —

2×15

1. Machine Translation (यान्त्रिकानुवादः) -- इति किम्? आधुनिकयुगे तस्य तात्पर्यं किम्?
2. Machine Translation (यान्त्रिकानुवादः) -- इत्यस्य सीमाबद्धताविषये लघुटिप्पणीं रचयत।

3. वर्तमाने Machine Translation (यान्त्रिकानुवादः) -- इत्यस्य ग्रहणयोग्यता कथमिति विचारयत।

4. Machine Translation (यान्त्रिकानुवादः) -- इत्यस्य साधनसामग्रीणां (Tools) परिचयः दीयताम्।

एकस्य प्रश्नयोस्तरं देयम् --

1×10

5. Machine Translation (यान्त्रिकानुवादः) -- इत्यस्य प्रयोगकौशलानां (Techniques) परिचयो दीयताम्? आधुनिकयुगे तस्य तात्पर्यं किम्?

6. वर्तमाने बहुषु प्रतिष्ठानेषु (यान्त्रिकानुवादः) -- इति विषयस्योपरि कार्यं प्रवर्तते। तेषां सामान्यतया उल्लेखः क्रियताम्।

SEC2T : Evolution of Indian Scripts

द्वयोः प्रश्नयोस्तरं देयम् --

2×15

1. भारतवर्षे लेखनकलायाः प्राचीनताविषये विश्लेषणात्मकः प्रबन्धो विरचनीयः।

2. ब्राह्मीलिपेः आदिरूपस्य वैशिष्ट्यानि सोदाहरणम् लेखनीयानि।

3. सिन्धुसभ्यतायाः लिपिमाश्रित्य एका ओचना कर्तव्या।

4. अधोलिखितस्य लेखांशद्वयस्य ईशवीयचतुर्थशतकगतायां ब्राह्मणं लिप्यन्तरं क्रियताम् । 8+7

(a) सुवर्णदाने संवारिता नृपतयः पृथु-राघवाद्याः पुत्रो बभुव धनदान्तकतुष्टिकोपतुल्यः पराक्रमनयेन
समुद्रगुप्तः

(b) खाद्यकूटपाकिकस्य महादण्डनायकध्रुवभूतिपुत्रस्य सान्धिविग्रहिककुमारामात्यमहादण्डनायक
हतिषेणस्य।

एकस्य प्रश्नयोस्तरं देयम् — 1×10

5. खरोष्ठीलिपेः उद्भवविषये संक्षिप्तो निबन्धो लिख्यताम् ।

6. टीका रचनीया। 2×5

गौडी लिपिः, शारदा लिपिः।

SEC2T : Sanskrit Meter and Music

द्वयोः प्रश्नयोस्तरं देयम् — 2×15

1. संस्कृतछन्दःशास्त्रस्य इतिहासः समासेन निरूपणीयः।

2. छन्दः शास्त्रे गणविषये यतिविषये च परिचयः प्रदेयः।

3. छन्दांसि कतिविधानि। तेषां स्वरूपाणि वर्णयन्ताम्।

4. गायत्री, उष्णिक्, अनुष्टुप्, त्रिष्टुप्, जगती च इत्येतेषां वैदिकछन्दसां सामान्यः परिचयः प्रदेयः।

एकस्य प्रश्नयोस्तरं देयम् —

1×10

5. लघुगुरुनिर्णयविषये के च नियमाः अनुसरणीयाः वर्णयन्ताम् ।

6. लक्षणोदाहरणपुरःसरं टीका लेख्या मन्दाक्रान्ता स्रग्धरा च।

2×5

—



विद्यासागर विश्वविद्यालय

VIDYASAGAR UNIVERSITY

B.A. General Examination 2021

(CBCS)

4th Semester

SANSKRIT

PAPER—SEC2T

Full Marks : 40

Time : 2 Hours

The figures in the right-hand margin indicate full marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

SEC2T : Basic Elements of Ayurveda

All questions are of equal value.

द्वयोः प्रश्नयोस्तरं देयम् —

2×15

1. आयुःशब्दस्य कोऽर्थः? आयुर्वेदः को भवति? आयुर्वेदस्य उत्पत्तिः कथं जाता?

आयुःशब्दस्य अर्थः की? आयुर्वेदः की? आयुर्वेदस्य उत्पत्तिः कीभावेन भवति?

2. मानवजीवने आयुर्वेदस्य प्रयोजनीयता वर्णनीया।

मानवजीवने आयुर्वेदेर प्रयोजनीयता वर्णना करो।

3. चरकसंहितायाः सूत्रस्थानान्तर्गतस्य षष्ठाऽध्यायस्य आदानकालविहितं जीवनयापनविषयकं वक्तव्यं परिस्फुटनीयम्।

चरकसंहितार सूत्रस्थानान्तर्गतेर षष्ठ अध्यायेर आदानकाले विहित जीवनापनविषयक वक्तव्य परिस्फुट करो।

4. चरकसंहितायाः सूत्रस्थानान्तर्गतस्य षष्ठाऽध्यायस्य विसर्गकालविहितं जीवनयापन विषयकः परामर्शः परिस्फुटनीयः।

चरकसंहितार सूत्रस्थानान्तर्गतेर षष्ठ अध्यायेर विसर्गकाले विहित जीवनापनविषयक परामर्श परिस्फुट करो।

एकस्य प्रश्नयोस्तरं देयम् —

1×10

5. टीका लेख्या-सश्रुतः, ध्वन्वन्तरिः।

टीका लेखो—सुश्रुत, ध्वन्वन्तरि।

6. तैत्तिरीयोपनिषदः पाठ्याशभूतस्य भृगुवल्ल्यध्यायस्य विषयवस्तु आलोचनीयम् ।

তৈত্তিরীয়োপনিষদের পাঠ্যাং শব্দত ভৃগুবল্লী অধ্যায়ের বিষয়বস্তু আলোচনা করো ।

SEC2T : Yogasutra of Patanjali

द्वयोः प्रश्नयोस्तरं देयम् —

2×15

1. अष्टाङ्गयोगविषये कश्चन प्रबन्धो विरचयत ।

অষ্টাঙ্গযোগবিষয়ে একটি প্রবন্ধ লেখ ।

2. योगसूत्रानुसारं विविधचित्तवृत्तयः व्याख्यायन्ताम् ।

যোগসূত্রানুসারে বিভিন্নচিত্তবৃত্তির ব্যাখ্যা কর ।

3. चित्तभूमिः का? योगसूत्रानुसारं चित्तभूमयः आलोच्यन्ताम् ।

চিত্তভূমি কী? যোগসূত্রানুসারে চিত্তভূমির আলোচনা কর ।

4. योगसूत्रानुसारेण ईश्वरस्य स्वरूपं वर्णयताम् ।

যোগসূত্রানুসারে ঈশ্বরের স্বরূপ বর্ণনা কর ।

एकस्य प्रश्नयोस्तरं देयम् —

1×10

5. व्याख्यायताम् — ‘अभ्यासवैराग्याभ्यां तन्निरोधः।’

ब्याख्या लेख — ‘अभ्यासवैराग्याभ्यां तन्निरोधः।’

6. टीका लेख्या — समाधिः, प्राणायामः।

टीका लेख — समाधिः, प्राणायामः।

—

Vidyasagar University